

Paulina
ŻarczyńskaSprzedaż żywności przez Internet
aspekty prawne„Dodaj do koszyka”
w e-spożywcza

Zakupy w Internecie cieszą się z roku na rok coraz większą popularnością. Internetowy szal zakupowy oddziałuje także na branżę spożywczą i od kilku lat w sektorze e-commerce notuje się wyraźny wzrost zainteresowania konsumentów kupnem żywności bez wychodzenia w domu. e-spożywcza rosną w siłę, warto zatem wziąć pod lupę zmieniające się przepisy prawne dotyczące kwestii sprzedaży żywności przez Internet.

INTERNETOWA ŻYWNOŚĆ

Warto przypomnieć, że zarówno do żywności sprzedawanej w sieci, jak i tej, którą można nabyć „stacjonarnie”, na każdym etapie produkcji, przetwarzania i dystrybucji zastosowanie znajdują ogólne regulacje prawa żywnościowego. Artykuły spożywcze obejmowane są szczególną ochroną ustawodawcy, gdyż jako produkty bezpośrednio spożywane przez ludzi muszą być bezpieczne dla ich zdrowia i życia oraz cechować się odpowiednią jakością.

Prawne aspekty sprzedaży żywności przez Internet można rozpatrywać w kontekście dwóch rodzajów regulacji. Pierwsza z nich wynika z przepisów prawa żywnościowego, m.in. z ustawy z 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z 25 listopada 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, które zacznie obowiązywać od 13 grudnia 2014 r. Druga regulacja dotyczy cywilnoprawnych unormowań dotyczących zawierania umów i sprzedaży na odległość, uregulowanych zwłaszcza w ustawie z 2 marca 2002 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, która na skutek konieczności transpozycji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2011/83/WE zostanie uchylona 25 grudnia 2014 r. przez nową ustawę o prawach konsumenta.

SŁOWA KLUCZOWE:

sprzedaż żywności przez Internet, e-commerce, sklep internetowy, sprzedaż „na odległość”, prawo żywnościowe, rozporządzenie nr 1169/2011, ustawa o prawach konsumenta

KEY WORDS:

food sales through the Internet, e-commerce, online store, distance selling, food law, regulation No 1169/2011, the Polish Law on Consumer Rights

SPOŻYWCZY „NA ODLEGŁOŚĆ”
- ważny jest rodzaj działalności

Sklepy internetowe oferujące artykuły żywnościowe są specyficzną formą prowadzenia działalności w sektorze spożywczym. W świetle ogólnego prawa żywnościowego jest oczywiste, że sklep sprzedający żywność przez Internet należy uznać za przedsiębiorstwo spożywcze, gdyż niewątpliwie jest on przedsiębiorstwem prowadzącym działalność związaną z jednym z etapów produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności. Jednak rodzi się pytanie, czy e-spożywcza jest w świetle prawa traktowany tak samo, jak sklep „tradycyjny”? Odpowiedź brzmi: to zależy od rodzaju działalności.

STRESZCZENIE:

W artykule omówiono aspekty prawne sprzedaży żywności przez Internet oraz nadchodzące zmiany przepisów w tym zakresie. Zagadnienie sprzedaży „na odległość” zostało przedstawione w kontekście dwóch rodzajów regulacji: cywilnoprawnej oraz wynikającej z przepisów prawa żywnościowego. Analiza cywilnoprawna odnosi się

do sprzedaży żywności na odległość i związanego z nią prawa odstąpienia od umowy. W zakresie przepisów prawa żywnościowego poruszona została kwestia zatwierdzania zakładów, zapewnienia konsumentom odpowiedniego bezpieczeństwa zdrowotnego oraz przekazywania konsumentom informacji na temat żywności.

SUMMARY:

The article discusses the legal aspects of food sales via the Internet and upcoming changes in regulations in this respect. The issue of selling „at a distance” is presented in the context of civil law and the provisions of food law. Analysis of regulation of civil law refers to selling food “at the distance” and the right of withdrawal

from the contract. In the field of food law the issue of the approval of establishments, consumer health and presentation of information about food was discussed.

TITLE:

„Add to Basket” in e-grocery. Sale of Food via the Internet - Legal Aspects

Warto rozróżnić dwa rodzaje przedsiębiorstw spożywczych prowadzących działalność w zakresie sprzedaży żywności przez Internet:

- sklep internetowy, który zajmuje się pośrednictwem w sprzedaży żywności na odległość, np. przez Internet – nie ma faktycznego władztwa i kontroli nad produktami spożywczymi, jego zadaniem jest jedynie pozyskanie kontrahentów i zawarcie umowy na rzecz innego podmiotu;
- sklep (producent) „stacjonarny”, mający władztwo nad artykułami spożywczymi, wprowadzający sprzedaż przez Internet jedynie jako jedną z form sprzedaży.

POŚREDNICZY BEZ ZATWIERDZENIA

Odnosząc się do pierwszego wymienionego rodzaju działalności, należy wskazać na wyraźne różnice pomiędzy „zwykłym” przedsiębiorstwem spożywczym a przedsiębiorstwem trudniącym się pośrednictwem w sprzedaży żywności przez Internet (e-sklepem). Różnice te, choć z pozoru niewielkie, istotnie oddziałują na pozycję prawną internetowych spożywczych pośredników. Tym samym wpływają na zakres ich odpowiedzialności za produkt wprowadzany do obrotu.

Przedsiębiorstwa trudniące się pośrednictwem w sprzedaży żywności „na odległość” objęte są regulacją, która odstępuje od wyrażonej w art. 63 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia ogólnej zasady, że zakład spożywczy (tj. jednostka organizacyjna przedsiębiorstwa)

Zbiornik nadzień cukierniczych

Aparat próżnowy

Autoklaw parowy - przelotowy

Oferujemy profesjonalne i innowacyjne urządzenia oraz kompletne linie technologiczne dla przemysłu spożywczego. Zapewniamy efektywne rozwiązania i pełną automatyzację procesów według indywidualnych wymagań Klienta.

www.spomasz-plezew.pl

Spomasz Pleszew S.A. ul. Słowackiego 14, 63-300 Pleszew, tel.: +48 62 742 23 13;

produkujący lub wprowadzający do obrotu żywność pochodzenia niezwierzęcego oraz wprowadzający do obrotu żywność pochodzenia zwierzęcego podlega obowiązkowi rejestracji i zatwierdzenia przez powiatowego inspektora sanitarnego lub państwowego granicznego inspektora sanitarnego. W myśl art. 63 ust. 2 pkt 10 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie pośrednictwa w sprzedaży żywności „na odległość” (sprzedaży wysyłkowej), w tym sprzedaży przez Internet, należą do tego typu zakładów, których działalność nie wymaga zatwierdzenia przez właściwy organ. W takiej sytuacji na wskazanych podmiotach ciąży jedynie obowiązek złożenia do właściwego powiatowego inspektora sanitarnego, w terminie co najmniej 14 dni przed dniem rozpoczęcia planowanej działalności, wniosku o wpis do rejestru zakładów (art. 63 ust. 3 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia).

Warto zauważyć, że przedsiębiorstwa pośredniczące w sprzedaży wysyłkowej nie sprawują faktycznego władztwa nad artykułem spożywczym, a co za tym idzie nie sprawują bezpośredniej kontroli nad spełnianiem w stosunku do takiej żywności obowiązków wynikających z prawa żywnościowego. Tym samym pośrednictwo w rozumieniu przepisu art. 63 ust. 2 pkt 10 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia nie obejmuje: magazynowania, dostarczania czy transportu żywności¹.

Podmiot prowadzący działalność gospodarczą w zakresie sprzedaży żywności na odległość (sprzedaży wysyłkowej), w tym sprzedaży przez Internet, bez złożenia wniosku o wpis do rejestru zakładów musi liczyć się z sankcjami karnymi przewidzianymi w art. 98 ustawy o bezpieczeństwie żywności

i żywienia. Niezłożenie wniosku o rejestrację zakładu stanowi bowiem przestępstwo i podlega karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku. Ustawa przewiduje także, że w sytuacji uczynienia sobie z tego przestępstwa stałego źródła dochodów albo dopuszczenia się go w stosunku do żywności o znacznej wartości, sprawca tego przestępstwa naraża się na karę pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 3 lat.

SPRZEDAŻ W SIECI jako jeden z kanałów dystrybucji

Prawne uwarunkowania dotyczące funkcjonowania podmiotów pośredniczących w sprzedaży żywności „na odległość” należy odróżnić od tych, które odnoszą się do sytuacji, gdy podmiot branży spożywczej wprowadza do obrotu żywność w sposób standardowy (stacjonarnie), a sprzedaż przez Internet stanowi jedynie jedną z uzupełniających form sprzedaży. Wówczas na przedsiębiorcy ciąży obowiązek przestrzegania i zapewnienia wszelkich prawnych wymagań m.in. w zakresie magazynowania, transportu czy zapewnienia odpowiednich warunków higienicznych². Takie przedsiębiorstwo spożywcze jest traktowane na równi ze zwyczajnym sklepem spożywczym i podlega ogólnemu obowiązkowi rejestracji oraz zatwierdzenia przez odpowiedni organ inspekcji sanitarnej.

PRAWO DO Odstąpienia

Mówiąc o sprzedaży żywności przez Internet, nie można pominąć cywilnoprawnych regulacji dotyczących szeroko pojętej branży e-commerce. W polskim porządku

Przedsiębiorstwa pośredniczące w sprzedaży wysyłkowej nie sprawują faktycznego władztwa nad artykułem spożywczym.

¹ Opoka F., Komentarz do art. 63 i 98 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia pod red. A. Szymanieckiej-Wesołowskiej, wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2013.

² ibid.

25 grudnia 2014 r. przewidywane jest wejście w życie nowej ustawy o prawach konsumenta, porządkującej i integrującej przepisy prawne odnoszące się do sektora e-commerce.

Wraz z obowiązaniem nowego rozporządzenia ciężar odpowiedzialności za dostarczenie konsumentom rzetelnej informacji nt. żywności będzie spoczywać także na przedsiębiorcach prowadzących sprzedaż za pośrednictwem Internetu.

prawnym kwestia ta jest obecnie regulowana głównie przez ustawę o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny. Ustawa ta gwarantuje wirtualnym konsumentom 10-dniowy termin na odstąpienie od umowy bez podawania przyczyny (po wejściu w życie ustawy o prawach konsumenta termin ten zostanie wydłużony do 14 dni). Ustawodawca w art. 9 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny szczegółowo wymienia informacje, jakie powinien otrzymać konsument przy zawieraniu umowy na odległość.

W odniesieniu do sektora artykułów spożywczych istnieją jednak pewne wyjątki od ogólnych unormowań. Jeśli bowiem strony nie umówią się inaczej, to uprawnienie do odstąpienia od umowy zawartej na odległość jest wyłączone, jeżeli przedmiot świadczenia (w tym wypadku żywność) ulega szybkiemu zepsuciu. W takiej sytuacji możliwość odstąpienia od umowy należy oceniać przez pryzmat konkretnego przypadku. Przepis ten został doprecyzowany w nowej ustawie o prawach konsumenta z 30 maja 2014 r., która wejdzie w życie 25 grudnia 2014 r., w ten sposób, że prawo do odstąpienia jest wyłączone w stosunku do artykułów spożywczych ulegających szybkiemu zepsuciu lub mających krótki termin przydatności do spożycia. Nie istnieją jednak wytyczne stanowiące o tym, jaki termin przydatności do spożycia można określić mianem „krótki”, dlatego wydaje się, że przepis ten może stwarzać w przyszłości pewne problemy interpretacyjne.

W kontekście e-sprzedaży artykułów spożywczych za istotny należy uznać także art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, który stanowi, że przepisów art. 7 (prawo do odstąpienia), art. 9 (wymagania informacyjne) oraz 12 ust. 1 (wykonanie umowy najpóźniej w terminie 30 dni po złożeniu przez konsumenta oświadczenia woli o zawarciu umowy) nie stosuje się do artykułów spożywczych dostarczanych okresowo przez sprzedawcę do mieszkania lub miejsca pracy konsumenta. W związku z tym jeżeli sprzedaż jest powtarzalna i oparta na stałości kontaktów, nie znajdują zastosowania ogólne zasady dotyczące sprzedaży na odległość.

Jak już wspomniano, 25 grudnia 2014 r. przewidywane jest wejście w życie nowej ustawy o prawach konsumenta, porządkującej i integrującej przepisy prawne odnoszące się do sektora e-commerce. Ustawa niesie za sobą ułatwienia i uprawnienia zarówno dla konsumentów, jak i przedsiębiorców.

E-KLIENCI DOBRZE POINFORMOWANI – nowe rozporządzenie unijne

Ważne rozwiązanie w zakresie sprzedaży na odległość zostało wprowadzone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011, które 13 grudnia 2014 r. zacznie wprost obowiązywać w polskim porządku prawnym. Ustawodawca unijny uwzględniwszy fakt postępu technologicznego, a co za tym idzie - nowych form sprzedaży żywności, uchwalił art. 14 pkt. 1, który reguluje kwestię obowiązków informacyjnych podmiotów świadczących sprzedaż żywności opakowanej „na odległość”. Wszelkie obowiązkowe informacje nt. żywności, m.in. wykaz składników czy masa netto, których dostarczenie ciążyło dotychczas na podmiotach odpowiedzialnych za wprowadzenie żywności do obrotu (np. na producencie, importerze), od grudnia 2014 r. muszą być dostępne przed ostatecznym dokonaniem zakupu. Dane o produkcie muszą znajdować się w materiałach towarzyszących sprzedaży na odległość lub być dostarczane z użyciem innych właściwych środków wyraźnie określonych przez dany podmiot działający na rynku spożywczym (tj. np. na stronie internetowej lub aplikacji w telefonie używanej do dokonywania zakupów). Poza powyższym obowiązkiem pozostały jedynie dane dotyczące daty minimalnej trwałości i terminu przydatności do spożycia. Co więcej, obowiązkowe informacje nt. żywności zapewniane przez kanały „na odległość” muszą być dostarczane bez obciążania konsumentów jakimikolwiek dodatkowymi kosztami.

Ustawodawca unijny wprowadził także obowiązek dostępności wszystkich wymaganych danych w momencie dostawy. Jak łatwo zauważyć, wraz z obowiązkiem nowego rozporządzenia ciężar odpowiedzialności za dostarczenie konsumentom rzetelnej informacji nt. żywności będzie spoczywać także na przedsiębiorcach prowadzących sprzedaż za pośrednictwem Internetu.

CO DALEJ?

Sprzedaż żywności przez Internet w najbliższym czasie zostanie małą prawną rewolucją. Przedsiębiorcy sektora e-spożywczego stopniowo wprowadzają w życie wymagane prawem zmiany. Niedostosowanie się do nowych regulacji będzie jednoznaczne z brakiem możliwości legalnej sprzedaży artykułu spożywczego przez Internet. Czas pokaże, jak nowe przepisy będą funkcjonować w praktyce. ■

P. Żarczyńska - prawnik w Centrum Prawa Żywnościowego
A. Szymecka-Wesołowska, D. Szostek sp.j.

INSTYTUT BIOTECHNOLOGII PRZEMYSŁU ROLNO-SPOŻYWCZEGO im. prof. Wacława Dąbrowskiego

Misją Instytutu jest kreowanie nowoczesnych, energooszczędnych technologii z zakresu m.in. przemysłu fermentacyjnego, przemysłu owocowo-warzywnego, koncentratów spożywczych, zbożowo-młynarskiego, piekarskiego i cukierniczego, cukrowniczego, chłodniczego, mięsnego i tłuszczowego, a także rozwiązań technicznych i przedsięwzięć służących doskonaleniu jakości żywności, w tym również opracowań metod analitycznych.

Serdecznie zachęcamy do współpracy.

ul. Rakowiecka 36, 02-532 Warszawa
tel. (+48) 22 606 36 00, fax. (+48) 22 849 04 26
www.ibprs.pl, e-mail: ibprs@ibprs.pl

